

ДРУГИ СТРАНИ ЈЕЗИК

ЗАЈЕДНИЧКИ ДЕО ПРОГРАМА

Циљ и задаци

Циљ наставе страног језика је овладавање комуникативним вештинама и развијање способности и метода учења страног језика; развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова; развијање општих и специфичних стратегија учења и критичког мишљења; развијање способности за самостално, аутономно учење, тражење, селекцију и синтезу информација до којих долази кроз самосталан рад и претраживање изворника различитог типа (писани и електронски извори, самостална истраживања на терену, интервјуи, итд.); стицање позитивног односа према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу, уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији; стицање свести и сазнања о функционисању страног и матерњег језика.

Задаци наставе страног језика су да ученици:

- буду оспособљени да у школској и ван школској свакодневници могу писмено и усмено да остваре своје намере, диференцирано и сходно ситуацији;
- продубљују и проширују комуникативне способности и постављају основе за то да страни језик користе и после завршетка свог образовања, функционално, за студије, у будућем послу или даљем образовању;
- стекну увид у језичку стварност и буду оспособљени да уоче контрасте и врше порђења у односу на сопствену стварност;
- упознају текстове из књижевности одређеног језика који су погодни за тумачење на страном језику и који омогућавају интерактивне процесе;
- буду оспособљени да се у усменој и писаној комуникацији компетентно и самосвесно споразумевају са људима из других земаља, усвајају норме вербалне и невербалне комуникације у складу са специфичностима језика који уче, као и да наставе, у оквиру формалног образовања и самостално, учење и трећег страног језика;
- изграђују и унапређују индивидуалне афинитете према вишејезичности;
- до краја четвртог разреда гимназије савладају *први страни* језик до нивоа B1, односно B1+ уколико се ради о општем типу гимназије или друштвено-језичком смеру, а нарочито енглеском језику, а *други страни* језик до нивоа A2+, односно B1 уколико се ради о страном језику који ученици настављају да уче у средњој школи пошто су га већ учили у основној школи.

Напомена:

Истичемо да ће степен постигнућа по језичким вештинама варирати, односно да ће рецептивне вештине (разумевање говора и читање) бити на предвиђеном нивоу, док се за продуктивне вештине (говор, интеракција, медијација и писање) може очекивати да буду за један ниво ниже (на пример, B1+ рецептивно, B1 продуктивно; B2 рецептивно, B1+ продуктивно; A2+ рецептивно, A2 продуктивно, итд.)

Комуникативне функције:

1. Представљање себе и других
2. Поздрављање (састајање, растајак; формално, неформално, специфично по регионима)
3. Идентификација и именовање особа, објеката, боја, бројева итд.

4. Давање једноставних упутстава и команди
5. Изражавање молби и захвалности
6. Изражавање извињења
7. Изражавање потврде и негирање
8. Изражавање допадања и недопадања
9. Изражавање физичких сензација и потреба
10. Исказивање просторних и временских односа
11. Давање и тражење информација и обавештења
12. Описивање и упоређивање лица и предмета
13. Изрицање забране и реаговање на забрану
14. Изражавање припадања и поседовања
15. Скретање пажње
16. Тражење мишљења и изражавање слагања и неслагања
17. Тражење и давање дозволе
18. Исказивање честитки
19. Исказивање препоруке
20. Изражавање хитности и обавезности
21. Исказивање сумње и несигурности

Тематика:

II разред

Теме из претходне године које се тичу свакодневног живота и рада у породици, школи и месту у коме ученик живи (у земљама чији се језик учи и нашој земљи), интегришу се у нове шире теме: краћа путовања, посета позоришту, музеју, знаменитим местима. Основни подаци из историје и културе народа чији се језик учи и наших народа.

Општа географска обележја и туристичка подручја земаља чији се језик учи. Главни град. Новац и карактеристични обичаји.

Природне лепоте, туристички центри и природна богатства земаља чији се језик учи и наше земље.

Школски писмени задаци: по један писмени задатак у сваком полуугодишту.

III разред

Теме из савременог живота у земљама чији се језик учи и нашој земљи. Културно-историјски споменици и друге знаменитости карактеристичне за разумевање културе и обичаја народа чији се језик учи. Примери људске солидарности. Заштита човекове средине. Спортске и друге активности младих.

Национални празници и обичаји. Путовања (превозна средства, информације на станици, аеродрому, туристичкој агенцији, хотелу и ресторану).

Школски писмени задаци: по један писмени задатак у сваком полуугодишту.

IV разред

Живот и рад ученика у школи и ван ње. Школовање и избор занимања. Међународна сарадња омладине. Актуелне теме из свакодневног друштвеног живота у земљама чији се језик учи и нашој земљи. Средства јавног информисања. Достигнућа савремене науке и

технике. Из живота и рада знаменитих људи. Културно-историјско благо. Приказ знаменитости наше земље странцу.

Школски писмени задаци: по један писмени задатак у сваком полугодишту.

Напомена:

Ако су ученици у основној школи учили два страна језика, други страни језик у гимназији уче по програму за гимназију природно-математичког смера (пета година учења).

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

II разред

оба типа гимназије

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

I. РЕЧЕНИЦА

1. Независно сложена реченица са and, but, or, neither... nor

They went to the theatre and we went to the cinema.

She neither sings nor dances.

2. Питања

а) "WH" question

"Where are you going?"

б) Кратка питања

When? Where? Who with? What about?

в) Tag questions (P)

She's pretty, isn't she?

3. Неуправни говор

а) изјаве - уводни глагол у једном од садашњих времена

"Tom will meet you at the station". He says that Tom will meet me at the station.

б) молбе, захтеви, наредбе

"Give me the book". She told me to give her the book.

"Open the window, please." He asked me to open the window.

в) питања - уводни глагол у једном од садашњих времена

- Yes/No questions

"Can you do it later?" He asks if we can do it later.

- "WH" questions

"Where does Peter live?" She wants to know where Peter lives.

II. ИМЕНИЧКА ГРУПА

1. Члан

а) Одређени члан уз називе планинских венаца, имена земаља the Alps, the Netherlands

б) Одређени члан уз именице једине у својој врсти (the sun, the earth)

в) Неодређени члан у изразима за меру, количину и време.

He drove 90 km an hour. The apples are 40 p a kilo. He will come in a day or two.

г) Нулти члан уз називе континената, језера, земаља, појединих планина и острва.

Africa, Lake Michigan, England, ben Nevis, Greenland

2. Именице

а) Множина најчешћих сложеница:

armchairs, postmen, passers by

б) Именице са глаголом у једнини (news, information и др.)

I've got some very useful information.

What's the news?

в) Именице са глаголом у множини (people, cattle и др.)

There were many people at the meeting. The cattle are grazing.

г) Други номинали - герунд

- у функцији субјекта

Painting is a nice hobby.

- у функцији објекта

I like reading.

д) Саксонски генитив са именицом у множини

3. Заменички облици

а) Заменице

- Повратне заменице

John has hurt himself.

- Присвојне заменице

The book I found was hers.

- Упитне заменице (P), which

Whose is this book? Which of these boys is your brother?

- Неодређене заменице (some, any и сложенице са some i any - somebody, someone, something; anybody, anyone, anything

Something very interesting happened to him last night.

Anyone can do that. He didn't see anything. Some like it hot.

б) Детерминатори

- Упитни детерминатори

What books do you read? Whose daughter is she?

- Одрични детерминатор по

There's no butter in the fridge. He has no friends.

4. Придеви

а) Аналитички компаратив и суперлатив

She is more popular than her sister. She is the most popular girl in her class.

б) Неправилно поређење (good, bad, little)

He is better than Paul. Is he really the worst pupil in his school?

5. Бројеви

Прости бројеви преко 100.

6. Партитивни квантификатори

a slice of bread, a bottle of wine и др.

III. ГЛАГОЛСКА ГРУПА

1. Глаголи

а) Време и аспект глагола - обнављање

б) The Simple Past Tense неправилних глагола

в) The Present Perfect Tense

- за радњу која се управо завршила

Magy has just arrived. He has finished it at last.

- у резултативном значењу

Who has broken the glass?

г) The Past Continuous Tense

- за истицање дужег трајања једне прошле радње у односу на другу прошлу радњу

He was sitting in a café when I saw him.

- за истицање трајности радње

They were training all afternoon yesterday.

д) Future time - will (shall)

Do you think they will laugh at my accent? I hope that lots of people will come to the party. I'll have coffee. I'll be in Glasgow next week.

ђ) Императив - прво и треће лице једине и треће лице множине (Р)

Let me do it! Let them go!

е) Непотпуни глаголи

can (be able to) - simple past

I couldn't come earlier.

must (have to) - simple present/past

I have to see him. Why did you have to leave so early?

may (значање дозволе)

May I take your pen, please? You may go now.

ж) Најчешћи двочлани глаголи (фразални и предлошки)

look forward, look for, depend on и др.

2. Прилози

а) Извођење прилога

She always drives slowly.

б) Прилог well

You have done it well.

3. Везници

and, but, or; neither... nor

IV. ТВОРБА РЕЧИ

Најчешћи префикси и суфикси за творбу придева

il-, im-, ir-, un-; -able, -ful, -less, -y и др.

V. ЛЕКСИКОЛОГИЈА

Најчешћи идиоми и фразе.

VI. ЛЕКСИКОГРАФИЈА

Употреба двојезичних речника.

III разред

оба типа гимназије

(2 часа недељно, 72 часа годишње)

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

I. РЕЧЕНИЦА

1. Сложена реченица

а) Релативне клаузе

Is this the girl whose mother is very ill?

The man (that) you saw yesterday is my father. (**Обратити пажњу на контактне реченице**).

б) Адвербијалне клаузе:

- за поређење

He runs faster than I do.

- за место

I don't know where he lives.

- за време

I haven't seen him since he left school.

2. Слагање времена

I know that he likes/liked/will like you. He was sure I would come again.

3. Неуправни говор

а) слагање времена у потврдној реченици (глагол главне реченице у једном од прошлих времена)

"I'll meet him tomorrow." She said she would meet him the following day.

б) слагање времена у упитној реченици (глагол главне реченице у једном од прошлих времена):

- Yes/No questions

"Have you ever been to London?" He asked me if I had ever been to London.

- "WH" questions

"Where does Peter live?" He wanted to know where Peter lived.

4. Питања

а) You will come, won't you?

б) Учтива питања

Would you give me the book, please?

II. ИМЕНИЧКА ГРУПА

1. Члан

а) Одређени члан испред презимена у множини, испред назива музичких инструмената, у предлошким фразама.

the Smiths, the piano, in the morning

б) Неодређени члан у узвичним реченицама

What a day! What a mess!

в) Нулти члан уз називе спортова и игара

He plays football.

2. Именице

- Адјективална употреба именица

She likes chesse pie. Who has seen the film "Love Story?"

- Плуралиа тантум

scissors, spectacles, trousers

3. Заменички облици

Заменице

а) Узајамно повратне заменице - each other, one another

Tom and Mary have known each other for years. We must understand one another if we want to live together.

б) Релативне заменице - who, which, whose, what, that

This is the man who you met last night.

The book which I brought this morning is Mary's. Say what you think of him. I saw the man that you told me about.

в) Одричне заменице (none, сложенице са no- nobody, no one, nothing)

Nobody saw him. I saw nothing. None of us is getting any younger.

4. Придеви

а) Обновити поређење придева

б) придеви у номиналној функцији

the rich, the poor и др.

He's collecting money for the blind.

5. Бројеви

Четири рачунске радње

III. ГЛАГОЛСКА ГРУПА

1. Глаголи

а) Време и аспект глагола - обнављање

б) The Present Perfect Tense

- **уз прилоге** ever, never, since, for, lately

Have you ever been to London? I have never seen a mummy.

I haven't seen him since his birthday. He has been ill for two weeks now. Have you seen a good film lately?

- **у континуативном значењу**

Have you been to the cinema this week?

в) The Past Perfect Tense

After I had heard the news I hurried to see him.

г) The Passive Voice (simple present/past)

English is spoken all over the world. This book was published last month.

д) Непотпуни глаголи - should, would, ought to

You should go to the dentist. Would you do me a favour?

You ought to finish it on time.

ђ) Двочлани глаголи (фразални и предлошки)

take a look, run short of, turn into, go into и др.

е) Герунд

а) После предлога

She is fond of reading. She left without saying a word.

б) После неких глагола (enjoy, prefer, keep on и др.)

She enjoys painting. She prefers reading to walking.

2. Прилози

Поређење прилога

fast-faster - fastest; cleverly - more cleverly - most cleverly

IV. ТВОРБА РЕЧИ

Најчешћи префикси и суфикси за творбу глагола

dis-, mis-, re-, un-; -en, -ize, -fy

V. ЛЕКСИКОЛОГИЈА

Идиоми и фразе.

VI. ЛЕКСИКОГРАФИЈА

Структура и коришћење једнојезичних речника

IV разред

оба типа гимназије

(2 часа недељно, 64 часа годишње)

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

I. РЕЧЕНИЦА

1. Сложена реченица

а) Адвербијалне клаузе

- **намерна**

He went to the airport to see Mary off.

- **узрочна**

We camped there because it was too dark to go on.

б) погодбене реченице

- **реална**

I shall understand you better if you speak slowly.

- **потенцијална**

If I had the book, I would give it to you.

- иреална (P)

If I had seen him, I would have told him to come.

II. ИМЕНИЧКА ГРУПА

1. Члан

а) Обновити научене употребе члана.

б) Одређени члан уз градивне именице, називе годишњих доба, обеда, уз називе институција, хотела

The milk I bought yesterday was sour. I'll always remember the spring of 1975. The supper I had last night was very good.

He booked a room at the Metropol.

в) Нулти члан уз делове дана (са предлогом at)

at sunset

г) Члан уз називе новина и часописа - Vogue, The New York Times

2. Именице

а) Обновити множину именица

б) Генитив мере

a two miles's walk, a day's work

в) Дупли генитив (P)

a friend of his father's

3. Заменички облици

а) Заменице

- Обновити научене заменице

- Безлична употреба личних заменица множине (we, you, they)

They say she left him years ago.

- Неодређено ONE

I needed a pen and he gave me one.

- Опште заменице (each, all, сложенице са every, everybody, everyone, everything)

Everybody liked him. He knew everyone. I know everything.

Each had a book. He was sorry for them all.

б) Детерминатори

- Обновити научене детерминаторе

- Општи детерминатори

every, each, all

He comes here every day. Each boy got an apple. He works all day.

4. Придеви

Обнављање употребе и поређења придева.

5. Бројеви

Децимали, разломци

III. ГЛАГОЛСКА ГРУПА

1. Глаголи

а) Време и аспект глагола - обновити

б) The Present Perfect Continuous

She has been living here since 1980.

в) The Passive Voice (future, present perfect)

Your letter will be delivered tomorrow. His books have been translated into English:

г) Герунд

После придева worth, busy

She was busy peeling the apple. The exhibition is worth seeing.

д) Инфинитив

Инфинитив са TO и без TO (bare infinitive)

Are you ready to go now? I must finish this homework.
He makes us work very hard. I saw him cross the street.

После упитних речи

I don't know how to open this box. I've no idea which bus to take.

После придева (P)

I'm glad to have met you. This bag is too heavy to carry.

ђ) Партиципи

Партиципи као адјективали

stolen money, running water

е) Непотпуни глаголи

can (be able to, be allowed to)

Can I use your phone, please?

could

Could I use your phone?

must (have to)

I must try to be nicer to him. I have to go home.

Двочлани глаголи (фразални и предлошки) - take part, give up, call on и др.

2. Прилози

а) Конверзија прилога и придева

early, fast pretty и др.

She's a pretty girl. It's pretty hard for us to understand him.

This is a fast car. He runs fast.

б) изведени са -ly уз промену значења (hard near и др.)

He works hard. He hardly works at all.

3. Предлози

Систематизација предлога за време, правац кретања, место и начин.

IV. ТВОРБА РЕЧИ

Творба сложеница и деминутива

V. ЛЕКСИКОЛОГИЈА

Идиоми и фразе.

VI. ЛЕКСИКОГРАФИЈА

Речник синонима, речник изговора.

НЕМАЧКИ ЈЕЗИК

II разред

оба типа гимназије

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Уз коришћење речничких модела обрађених у првој години увести следеће нове облике:

ПАСИВНЕ КОНСТРУКЦИЈЕ

- Пасив радње (презент, претерит)

Dieses Buch wird viel gelesen. Darüber wird oft gesprochen. In unserer Schule wurde viel Sport getrieben. Ihre Leistungen wurden viel gelobt.

- Пасив стања (презент, претерит)

Dieser Roman ist schon übersetzt. Sind die Aufgaben noch nicht gelöst? Die Ausstellung war gut vorbereitet. Nein, sie waren nicht eingeladen.

НЕУПРАВНИ ГОВОР

- **За радњу која се дешава истовремено са моментом говора:**

конјунктив презента или претерита

Sie sagt: "Ich gehe jetzt ins Jugendheim."

Sie sagt, sie ginge jetzt ins Jugendheim.

Sie sagt, dass sie jetzt ins Jugendheim ginge.

- **Питање у неуправном говору**

Er fragt mich, ob ich mitkomme. Sie fragten uns, wer/wo, wohin, woher, wie, wann... usw.

- **Негативно питање**

Du kennst ihn nicht? Doch, ich kenne ihn gut.

Hat er das noch nicht gesehen? Doch!

ИНФИНИТИВ СА "ZU" УЗ НЕКЕ ГЛАГОЛЕ И ИЗРАЗЕ

Hast du noch viel zu lernen?

Sie hat keine Lust (Zeit, keinen Wunsch), mit ihm darüber zu sprechen.

ЗАВИСНОСЛОЖЕНЕ РЕЧЕНИЦЕ (положај глагола)

- **Временске реченице** (wenn, als, bis, während)

Als die Stunde endete, gingen wir in den Park. Wenn er Zeit hat, spielen wir Schach. Ich werde warten, bis du kommst. Während wir Fußball spielen, kannst du ins Kino gehen.

- **Узрочне реченице** (weil, da)

Er kann nicht kommen, weil er dem Vater helfen muss.

Da er dem Vater helfen muss, kann er nicht kommen.

- **Односне реченице**

Hier ist das Buch, das du lesen sollst. Das war der Bus, den wir nehmen sollten.

- **Погодбене реченице. Реалне** (wenn)

Wenn du Lust hast, komm mit ins Kino! Wenn sein Freund wünscht, gehen wir heute ins Konzert.

- **Потенцијалне реченице** (wenn; **конјунктив претерита или würde + инфинитив**)

Wenn es noch Zeit gäbe, würde ich gern die Stadt besichtigen.

Wenn er frei wäre, käme er bestimmt.

Члан

- **Одређени и неодређени у свим падежима једнине и множине**

- **Одређени члан уз географске појмове: називе земаља мушког и женског рода, река, планина, мора, затим уз имена годишњих доба, месеци и дана у недељи**

Sie waren am Schwarzen Meer. Er lebt in der Türkei.

Der Montag ist der erste Tag in der Woche. Der Sonntag ist heute. Der Sommer ist die heisseste Jahreszeit.

- **Нулти члан. Лична имена, називи земаља средњег рода, имена градова, континената, предикативно употребљени називи занимања, градивне именице, узвици и изрази.**

Jugoslawien ist eine sozialistische föderative Republik.

Berlin ist die Hauptstadt der DDR. Ich soll Milch, Brot und Butter kaufen. Hilfe! Zu Bett gehen, zu Wort kommen.

Заменице

- **Личне, показне, присвојне и релативне заменице у промени**

Hast du meinen Bruder gesehen? Gib mir dein Heft, bitte!

Hast du diese Schallplatte gehört? Das ist die schallplatte, die ich gestern gekauft habe. Das darf man nicht tun.

Придеви

- Преглед придевских промена

- Поређење придева

Das war eine interessante Ausstellung. Ich habe heute einen guten Film gesehen. Wir fahren mit dem letzten Bus. Er war immer der beste Schüler in unserer Klasse.

Редни бројеви

Heute ist der 15. Januar. Wir lernen die 19. Lektion.

Глаголи

- Презент и претерит конјунктива; плусквамперфект индикатива

ЛЕКСИКОЛОГИЈА

- Сложенице, префиксација глагола, изведене именице и придевисуфиксација

Hochschule, Schulzimmer, Schulhof, aufstehen, beantworten, einziehen, Einheit, Schönheit, Freundschaft Fröhlichkeit, zeiting, fahrbar, herzlich

ЛЕКСИКОГРАФИЈА

Употреба двојезичних речника.

III разред

оба типа гиманзије

(2 часа недељно, 72 часа годишње)

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

СИНТАКСА

Валентност глагола и основни реченични модели

Sie verkäuft Obst. Du hilfst mir. Ich habe dir die Schlüssel gegeben. Wir denken an die Zukunft.

Номиналне и придевске фразе

Dieses dicke langweilige Buch. Der alte Hut unseres Lehrers. Sehr schnell, höchst interessant, reich an Kupfer, stolz auf mich

Неуправни говор - радња се дешава пре или после тренутка говора

Sie sagt, sie habe/hätte ihn gesehen. Er behauptet, er werde/würde sofort schreiben.

Конјунктив у самосталној реченици (жеља, претпоставка)

Hätte ich nur Zeit! Du könntest recht haben!

Заменица "es" (као субјект и објект)

Es ist nicht leicht, mit dir zu leben. Er schaffte es rechtzeitig die Fahrkarten zu lösen.

Инфинитивне конструкције са "zu", "um zu", "ohne... zu" "statt... zu"

Sie hat keine Lust mitzukommen. Er hörte mir zu, ohne etwas zu sagen.

ЗАВИСНОСЛОЖЕНЕ РЕЧЕНИЦЕ

- **Временске** (nachdem, bis)

Nachdem sie das gehört hatte, begann sie zu weinen.

Sie wartete auf ihn, bis die Vorstellung zu Ende war.

- **Иреалне (са wenn или без њега)**

Wenn er das gehört hätte/Hötte er das gehört, wäre er glücklich gewesen.

- **Намерне реченице (damit)**

Ich sage es, damit du es begreifst.

- **Начинске** (indem, ohne dass, statt dass)

Er redete, indem er das Bild betrachtete. Er ging aus dem Zimmer, ohne dass es jemand bemerkte.

МОРФОЛОГИЈА

- Глаголи - футур пасива (радње и стања); конјунктив перфекта, плусквамперфекта и футура

- Заменички прилози
- Предлози са генитивом
- Прилози за време, место, узрок и начин
- ЛЕКСИКОЛОГИЈА
- Основни обрасци творбе речи. Основно и пренесено значење речи
- ЛЕКСИКОГРАФИЈА
- Структура и коришћење једнојезичних речника.

IV разред
оба типа гимназије
 (2 часа недељно, 64 часа годишње)

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

СИНТАКСА

Валентност глагола, придева и именица, са тежиштем на разликама у српскохрватском и немачком језику

Er ähnelt seinem Vater. Sie ist zu allem fähig.
 Hoffnung aus bessere Zukunft. Mangel an Kohle.

ЗАВИСНОСЛОЖЕНЕ РЕЧЕНИЦЕ

- **Последичне реченице** (so... dass; nicht so... als dass - глагол у конјунктиву претерита)

Er ist so taub, dass er nichts gehört hat. Er ist nicht so taub, als dass er nichts hören könnte.

- **Поредбене реченице** (wie, als, als ob, als wenn - глагол у конјунктиву)

Es war so leicht, wie wir es erwartet hatten. Es war leichter, als wir es erwartet hatten. Sie sieht aus, als ob sie ganze Nacht nicht geschlafen habe/hätte.

Er redete, als ob er alles wüsste.

- **Допусне реченице** (obwohl, obschon)

Obwohl es schon spät war, wollte er nicht nach Hause gehen.

ЗАМЕНИЧКЕ ФРАЗЕ

Du in der letzten Bank, er als Direktor, wir Jugoslawen, ich armer Teufel!

МОДАЛНИ ГЛАГОЛИ

- **перфект модалних глагола**

- **за изражавање жеље, претпоставки и слично**

Er hat nicht kommen wollen. Sie will in Wien gelebt haben. Sein Vater soll sehr alt sein. Das dürfte nicht lange dauern.

ПАРТИЦИП ПРЕЗЕНТА И ПЕРФЕКТА (атрибутивна и предикативна употреба)

Das schlafende Kind; der verlorene Ring

Er hörte schweigend zu. Von der Reise zurückgekehrt, traf er niemanden zu Hause an.

МОРФОЛОГИЈА

Негација са: keineswegs, nirgendwo, nirgendwohin, niemand, niemals, weder... noch

Er wird uns niemals verlassen.

Sie ist weder faul noch dumm.

ЛЕКСИКОЛОГИЈА

- Фразе и изрази, лексикализовани спојеве речи, идиоми.

- Најчешће деривације и полусложенице по врстама речи

ЛЕКСИКОГРАФИЈА

Речник синонима, антонима, хомонима; фразеолошки речник.

РУСКИ ЈЕЗИК

II разред

оба типа гимназије

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Реченица

Реченица са субјектом типа **мы с тобой** (**Мы с братом будем режать задачи**).

Реченице са атрибутом израженим придевима и присвојним заменицама у различитим падежима (Я читаю интересную книгу; Он думает о красивой девушке; У моего хорошего друга есть брат).

Реченице с предикатом типа: **должен, нужно, надо, необходимо** - инфинитив (Я должен учиться; Мне нужно учиться).

Реченице са прилошким одредбама за место израженим: а) генитивом и предлозима: **у, около, вокруг, возле**; б) акузитивом с предлозима **под, за**; в) инструменталом с предлозима: **под, за, над, перед**. Реченице с прилошким одредбама за време израженим: а) генитивом - исказивање датума; б) акузативом с предлогом **в**; в) локативом с предлогом **в**.

Реченице с прилошком одредбом за циљ израженом инфинитивом.

Реченице с прилошким одредбама за узрок израженим инструменталом (уз глаголе типа **болеть**).

Директан и индиректан говор.

Именице

Промена именица женског рода на -ь. Промена средњег рода на -мя. Систематизација облика генитива множине свих типова именица.

Заменице

Промена придевских заменица.

Придеви

Дужи и краћи облик придева. Атрибутивна и предикативна употреба придева.

Бројеви

Промена редних бројева.

Глаголи

Видски парови са различитим коренима: брать - брать, говорить - сказать, класть - положить, ложиться - лечь, сидеться - сесть.

Перфекат глагола са осномом на сугласник. Императив (1 л. мн., 3. л. јед. и мн.). Глаголи кретања: бегать - бежать, нести - носить.

Прилози

Прилози за количину типа: **достаточно, немного, несколько**.

Предлози

Најчешће употребљавани предлози: **у, около, вокруг, возле, для** с генитивом; **к** са дативом; **за, под** с акузативом; **за, под, над, перед** с инструменталом.

Изговор, читање, писање

Током друге године учења ученици треба да:

- схвате систем обележавања мекоће у руском језику, као и да у потпуности савладају његову практичну примену;

- усвоје правилан изговор ненаглашених самогласника, посебно **е, я**;

- овладају правилним изговором речи са сугласничким групама у којима се поједини сугласници не изговарају (здравствуй, солнце, сердце и сл.);

- схвате функцију **ъ, ь** испред **я, е, ё, э, и**;

У овом разреду систематизовати знања о руском гласовном систему, правилима читања и писања.

ЛЕКСИКОГРАФИЈА

Употреба двојезичних речника.

III разред

оба типа гимназије

(2 часа недељно, 72 часа годишње)

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Реченица

Реченица с предикатом израженим потенцијалом.

Реченица са атрибутном израженим: а) компаративом, б) суперлативом.

Реченице са прилошким одредбама за место израженим: а) генитивом с предлозима **из-за**, **из-под**; б) акузативом с предлозима **через**, **сквозь**; в) инструменталом с предлогом **между**.

Реченице с прилошким одредбама за време израженим: а) дативом с предлогом **по** (по вторникам, по ночам и сл.); б) дативом с предлогом **к** (к вечеру, к Первому мая и сл.); в) инструменталом с предлогом **перед** (перед уроком).

Реченице с прилошким одредбама за циљ израженим: а) дативом с предлогом **к** (уз глаголе типа готовиться к кому-чему); б) инструменталом с предлогом **за** (уз глаголе кретања, на пример: иди за хлебом); в) генитивом с предлогом **для**.

Реченице с прилошким одредбама за узрок израженим: а) генитивом с предлозима **из-за**, **от**; б) дативом с предлогом **по**.

Реченице с прилошким одредбама израженим глаголским прилозима.

Именице

Генитив једнине на -у; локатив једнине на -у; номинатив множине на -а, -я. Промена именица на -ата, -ята, -анин, -янин. Именице којима се означавају људи по националној, социјалној и територијалној припадности.

Заменице

Употреба и значење неодређених (кто-то, кто-нибудь, что-то, что-нибудь, чей-то, чей-нибудь) и одричних заменица (не с кем, не о чём).

Придеви

Компаратив и суперлатив - грађење и употреба.

Бројеви

Промена основних бројева.

Глаголи

Потенцијал. Глаголски прилози. Глаголи кретања: вести-водить, вести-возить, лететь-летать и др.

Прилози

Поређење прилога.

Лексика

Синоними, хомоними, међујезички хомоними.

ЛЕКСИКОГРАФИЈА

Структура и коришћење једнојезичних речника.

IV разред
оба типа гиманзије
(2 часа недељно, 64 часа годишње)

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Реченица

Партиципске конструкције. Зависно сложене реченице: исказне, односне, временске, намерне, узрочне, циљне и условне. Претварање партиципских конструкција у сложене реченице и обратно. Развијање прилошких одредби у зависну реченицу; кондензовање зависних реченица у прилошке одредбе.

Именице

Систематизација промене именица. Непроменљиве именице. Сингуларија и плуралија тантум. Именице општег рода. Именице придевског и партиципског порекла. Деминутиви.

Заменице

Систематизација заменица.

Придеви

Систематизација промене и употребе придева.

Бројеви

Употреба основних бројева - систематизација.

Глаголи

Систематизација раније обрађених глаголских облика. Партиципи. Глаголи кретања са префиксима. Систематизација усвојених глагола који се рекцијски разликују од еквивалентних глагола у матерњем језику ученика.

Прилози

Систематизација прилога за време, место, начин, количину. Нарочиту пажњу посветити правилној употреби прилога за место: там-туда, здесь-сюда, где-куда и сл.

Предлози

Класификација предлога према употреби уз падеже. Указивање на разлике у употреби руских предлога у односу на предлоге у матерњем језику.

Везници

Најефикаснији везници у сложеној реченици.

Лексика

Многозначност речи. Антоними, пароними, међујезички хомоними и пароними. Сложенице.

ЛЕКСИКОГРАФИЈА

Речници синонима, хомонима, антонима; фразеолошки речници.

ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК

II разред

оба типа гимназије

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Садржаје из прве године интегрисати у нове облике и користити у различитим говорним ситуацијама већ усвојеном и новом лексиком.

Изрази:

Il faut + **инфинитив**

Il faut travailler.

On doit + **инфинитив**

On doit servir...

Како поставити питања:

a) par l'intonation seule:

Tu viens chez moi? Oui,... Non,...

б) est-ce que...

Est-ce que c'est fini?

qu'est-ce que

Quest-ce que vous faites?

в) par l'inversion

Vient-il ce soir? Descendez-vous dans notre hôtel?

г) pronoms interrogatifs (qui-sujet et objet) à qui, de qui, à quoi, avec qui, pour qui...

Qui est venu? Que fait-il?

De quoi s'agit-il? A quoi pencez-vous? Pour qui est cette lettre?

д) adjectifs interrogatifs

Quelle est son adresse?

Quel pays allez-vous visiter?

ђ) adverbess interrogatifs

Quà va-t-il? D'où vient-il?

Depuis quand attendez-vous ici?

Comment est-il venu? (en voiture, par le train, à pied, à bicyclette,...)

Pourquoi va-t-elle à Belgrade? Parce qu'elle veut voir la ville.

Les questions indirectes:

Dites-moi combien de garçons travaillent ici. Je vous demande pourquoi il part.

У оквиру ових структура обрађују се следећи граматички облици:

Groupe du nom

Слагање детерминанта са именицом у роду и броју, уз уочавање разлика у изговору и препознавање наставака у тексту. Употреба одређеног или неодређеног члана у најтипичнијим случајевима и главна правила о употреби именица без члана. Преглед детерминанта (из прошле године) допунити: tous les déterminants possessifs; les déterminants indéfinis: chaque, autre, certain, quelques; tout (у различитим значењима као: tout le pays, tout pays indépendant, tous les pays...). Могућности казивања посесивности (поред adjectifs possessifs) и помоћу à moi, à toi... итд.

Groupe du verbe

Passé composé - avec avoir et avec être - уз указивање на слагање са партиципом када се такви случајеви појаве у тексту.

Imparfait, Futur. Conditionnel présent. **Употреба имперфекта за несвршену (трајну) радњу у прошлости и прошлог времена за свршену радњу - у говорном језику. Кондиционал само у фразама, као:** je voudrais une tasse de thé. Elle aimerait une chambre. Pourriez-vous me donner votre passeport.

Говорни модели са примерима:

Sujet + Verbe + Complément d'objet (direct, indirect): Je montre cette salle à mes clients. Je leur montre cette salle. Tu me montreras la piscine. Oui, je te la montrerai.

Sujet + Verbe + Adverbe: Il conduit attentivement.

Sujet + Verbe + Complément circonstanciel de lieu: en (au)aux - pour les pays, les continents, les régions (en Yougoslavie, au Monténégro, aux Etats-Unis, en Afrique, au Japon, en Egypte, en Provence... etc.)

Comparaison des adjectifs qualificatifs et des adverbes (plus (aussi) moins...); (meilleur, mieux); као: Elle est plus jeune que lui. Il parle français aussi bien que toi, mieux que son frère. Cette robe est plus élégante mais moins chère que celle-là. C'est mon meilleur ami.

ЛЕКСИКОГРАФИЈА

- Употреба двојезичних речника

III разред

оба типа гиманзије

(2 часа недељно, 72 часа годишње)

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Синтакса реченице

Зависне реченице (субординација)

а) везничке реченице:

Временске са quand (основна синтакса) dès que, avant que, pendant que.

Узрочне са parce que, puisque.

Погодбене са si (Si je viens, si j'avais...)

б) објекатске реченице са que: најважнији глаголи који захтевају индикатив, односно субјунктив.

Слагање времена. Само у случајевима када је у објекатској реченици са que индикатив, а у главној неко прошло време.

в) зависно-упитне реченице: најважнији обрти.

г) релативне реченице са qui, que - основна правила.

Употреба инфинитива: Неколико најважнијих глагола који инфинитивну допуну везују: 1. без предлога, 2. помоћу **de**, 3. помоћу **à**.

Конструкција **rouge + инфинитив презента.**

Партицип презента и герундив у функцији зависне реченице.

Морфологија са синтаксом реченичких делова

а) именичка група

Именице. Проширивање знања о грађењу женског рода и множине.

Чланови. Одређени, неодређени и партитивни - основна правила употребе. Партитивно **de** после израза за количину.

Демонстративи као детерминанти.

Посесиви као детерминанти.

Бројеви. Систем простих, редних бројева и разломачки бројеви.

Придеви. Проширивање знања о грађењу женског рода и множине.

Поређење придева. Придеви са два облика у мушком роду.

Предлози. Употреба *à, de, en, par, dans*.

б) Глаголска група

Личне заменице. Систематизација ненаглашених и наглашених облика.

Заменица *оп*.

Прилошке заменице: *en, у* (основна правила употребе)

Глаголи. Времена индикатива: *футур, имперфект, плусквамперфект*.

Времена субјунктива: *презент. Кондиционал презента*.

Партицип перфекта.

Прономинални глаголи (у горе наведеним облицима). Слагање партиципа перфекта - основна правила.

Прилози. Преглед прилошких група.

Фонетика

Вежбе из фонетике:

1. Основне самогласничке опозиције:

- образац *lit (lu) loud*

- образци *peur / rère, le / les, mener / mène, je dis / j'ai dit*

2. Изговор полувокала.

3. Везивање у групи детерминант + именица и у групи лична заменица + глагол.

4. Интонација прости и простопроширене потврдне и упитне реченице.

Правопис

Правопис облика предвиђених за овај разред. Дијалектички знаци.

ЛЕКСИКА

Неколико најважнијих хомонимских серија.

ЛЕКСИКОГРАФИЈА

Употреба једнојезичних речника

IV разред

оба типа гиманзије

(2 часа недељно, 64 часа годишње)

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Синтакса реченице.

Зависне реченице (субординација).

а) Везничке реченице:

Погодбене са **si** (*si j'avais eu*)

Финалне са **pour que, afin que**.

б) Објекатске реченице са **que**; најважнији глаголи који захтевају индикатив, односно субјектив.

в) Релативне реченице са *dont, où* - основна правила. Употреба инфинитива. Конструкције **avant de** + инфинитив, **sans** + инфинитив, **après** + инфинитив.

Партицип презента у придевској функцији.

Морфологија са синтаксом речничких делова

а) **Именичка група**

Именице. Именице са два рода.

Одређени члан. Главни случајеви одсуства члана.

Демонстративи у функцији прономена. Појачање са *ce* и *là*.

Посесиви у функцији прономена.

Придеви. Место придева уз именицу.

Прилози. Употреба **à, de, en, par, dans** - шира синтакса.

б) Глаголска група

Глаголи. Времена индикатива: антериорни футур, прости перфект (у писаном језику).
Времена субјунктива: перфекат. Кондиционал перфекта. Инфинитив перфекта. Партицип презента и герундив.

Прономинални глаголи (у горе наведеним облицима). Пасив. Најважнији аспекатски глаголи.

Прилози. Прилошки изрази.

Фонетика

Вежбе из фонетике:

1. Основне самогласничке опозиције:

- **образац** vent/vont vin

- **обрасци** chien/chienne, bon/bonne, paysan/paysanne

2. Фонетске последице аспированог х.

3. Назални вокали у везивању (mon ami, un ami, en allant **насупротив** ancien appartement).

4. Место акцента у француском.

Правопис

Правопис облика предвиђених за овај разред.

ЛЕКСИКА

Неколико хомонимских серија.

ЛЕКСИКОГРАФИЈА

Речници синонима, хомонима, фразеолошки речници

Напомена: Програм за италијански и шпански језик урађени су за почетни ниво учења. Уколико су неке школе увеле ова два страна језика пре школске 2003/04. године, као програм за други страни језик користиће програм за први страни језик за природно-математички смер.

ИТАЛИЈАНСКИ ЈЕЗИК

(почетни ниво)

II разред

оба типа гимназије

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

A/ Оперативни задаци

Оперативни задаци за други разред, иако у великој мери већ савладани, морају се стално обнављати и проширивати.

Разумевање говора

На крају другог разреда, ученик треба да:

- разуме дијалоге и монолошка излагања до десет краћих реченица, исказана природним темпом од стране наставника, других ученика и преко звучног материјала, а који већином садрже језичку грађу обрађену током првог и другог разреда.

Усмено изражавање

Ученик треба да:

- користи спонтано најчешће устаљене изразе учтивости;

- поставља питања предвиђена програмом за други разред, а која се односе на садржај обрађеног дијалога, наративног текста или на једноставну свакодневну ситуацију;

- даје императивне исказе у комуникацији на часу (давање дозволе, изрицање забране); ступи у дијалог и у оквиру 6 до 8 реплика, постављањем питања и одговарањем на питања, води разговор у оквирима комуникативних функција (говорних чиновна) и лексике обрађених током првог и другог разреда;

- монолошки, без претходне припреме, у неколико реченица представи себе или другога, дајући поред основних података, и обавештења која се тичу склоности и интересовања;

- у неколико кратких реченица саопшти садржај наративног текста, или опише ситуацију, слику и лице, предмет итд;

- спонтано честита рођендан, празник, неки успех, Нову годину, Божић, Ускрс.

Разумевање писаног текста

Ученик треба да:

- разуме, глобално и селективно, садржај електронске поруке, телефонске писане поруке, телеграма и кратког неформалног писма;

- разуме, глобално и селективно, садржај непознатог текста који се састоји од искључиво познате језичке грађе;

- разуме глобално садржај непознатог текста који садржи и непознате речи, под условом да нису у питању кључне речи.

Писано изражавање

Ученик треба да:

- даље упознаје основна правила и карактеристичне изузетке када је реч о ортографији у оквиру усмено стечених језичких знања;

- пише сложеније реченице и текстове до 80 речи на основу датог модела;

- одговори на питања (ко, шта, где, како, зашто) која се тичу обрађене теме, ситуације у разреду или њега лично;

- пише реченице изоловано или у краћим целинама (до 80 речи), на основу дате слике или другог визуелног, звучног или писаног подстицаја;

- пише једноставне електронске поруке, телеграме и кратка неформална писма;

- издвоји најбитније елементе из обрађеног дијалога или текста и преформулише садржај уз коришћење савладане језичке грађе (до 80 речи).

Б/ Садржаји програма језика и цивилизације

Говорни чиновни

Говорни чиновни из претходних разреда, иако у великој мери већ савладани, морају се стално обнављати и проширивати.

Говорни чиновни	Реализација говорних чиновна
Истаћи захтев или жељу	Voglio farlo! Desidererei andarci con te.
Понудити некога нечим	Prendine anche tu. Serviti. Non fare complimenti
Говорити о својим и туђим укусима	Mi piace quella gonna. Secondo lui, invece, è troppo corta.
Исказати осете или страх	Sento freddo. Ho paura di prendere un raffreddore
Информисати се о реду вожње	A che ora parte il treno per Milano? Quand'è il volo per Napoli? Il treno delle 2 è in ritardo?
Исказати своје мишљење	Secondo me, non è giusto. Per me va bene.

Описати особу или место	È un posto carino, la sera ci sono tanti giovani, si può anche ballare.
Дати савет	Faresti meglio a pensarci due volte. Prima dovr sti informarti per bene.
Изразити неслагање	Io invece non ci sto.
Исказати замерку некоме или нечему	Hai fatto male a dirglielo. Il film non è per niente interessante.
Договарати се	Ci troviamo dopo la scuola al solito posto, oppure facciamo come ieri?
Приповедати прошле догађаје	Ieri faceva brutto tempo quando mi sono alzata...
Куповати	Scusi, cercavo dei pantaloni bianchi. Ne avrebbe una misura più grande?
Разговарати о плановима за будућност	Quest'estate andrò in Italia, ci resterò un paio di mesi.
Описати однос с неком особом	Lei è simpatica, andiamo d'accordo, anche se qualche volta litighiamo per delle sciocchezze.
Комуницирати телефоном	Pronto? Ciao, è la terza volta che ti chiamo, perché non rispondi al cellulare?

Тематика

Тематски, настава језика и цивилизације треба да обухвати следеће садржаје: породица (занимања чланова породице, вођење домаћинства, исхрана, опис места, школа (проблеми ученика, систем образовања лични став ученика према школи), слободно време, дружење, музика, спорт значајни културни споменици и историјски догађаји, путовања, сналажење у страниј земљи.

Морфосинтаксички и фонетски садржаји

Фонетика и ортографија

Правилна употреба акцента. Правилна употреба апострофа.

Синтакса

Зависне реченице: временска са *quando, mentre, mentre che, dopo che*.

Узрочне: *Vado a passeggio perché fa bel tempo*.

Намерне: *Siamo in Italia per imparare la lingua italiana*.

Узвичне: *Che vergogna!*

Независне сложене реченице: *I due amici sono al bar e parlano di come hanno passato il fine settimana*.

Неуправни говор:

а) изјаве: *Tuo zio dice che Belgrado è una bella città*.

б) молбе, захтеви, наредбе: *Ti ha chiesto di avere pazienza e di aspettare ancora dieci minuti*.

в) питања: *Roberto domanda a Paolo se marta è italiana*.

Члан

Проширивање знања о употреби одређеног и неодређеног члана.

Најважнија правила о употреби члана уз властите именице.

Употреба члана уз географске појмове.

Именица

Множина именица (*nomi mobili*) (*il ragazzo, la ragazza, il professore, la professoressa, l'uomo, la donna...*), именице на -tore: *-l'attore, l'attrice*.

Имена животиња, воћака и плодова.

Заменице

Ненаглашене личне заменице у функцији индиректног (*mi, ti, Le gli, le, ci, vi, gli*) и директног објекта (*mi, ti, La, lo, la, ci, vi, li, le*).

Место ненаглашених личних заменица уз глагол, уз модалне глаголе, уз облике инфинитива, партиципа прошлог (*passato prossimo*).

Здружени облици ненаглашених личних заменица.

Повратне заменице.

Придеви

Поређење придева: позитив, компаратив, релативни суперлатив. Аналитичко грађење суперлатива апсолутног (елатива) помоћу прилога *molto, troppo*. Суфикс - *issimo*.

Troppo, molto, parecchio, tanto, poco у функцији придева.

Придев *bello* и *quello*

Бројеви до 1000 и више хиљада.

Глагол

Прошло несвршено време (*imperfetto*) правилних и неправилних глагола. Употреба имперфекта.

Претпрошло свршено време (*trapassato prossimo*).

Прошло време погодбеног начина (*condizionale passato*).

Употреба погодбеног начина.

Прилог

Поређење прилога

Начински прилози на *-mente*

Troppo, molto, parecchio, tanto, poco у функцији прилога (*Abbiamo mangiato tanto. Hanno bevuto parecchio*)

Предлози

Проширивање знања о употреби предлога.

Лексикографија

Структура и коришћење двојезичних речника.

Ученику треба показати и стално га подстицати на поседовање, употребу и правилно коришћење речника (двојезичног и, касније, једнојезичног), дати основне податке о речничкој литератури одговарајућег квалитета. Подстицати га на промишљање о италијанском језику, страним језицима, матерњем језику и језику уопште као изражајном средству. Подстицати га на контакт са писаном литературом, електронским садржајима и сл.

III разред

оба типа гиманзије

(2 часа недељно, 72 часа годишње)

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

A/ Оперативни задаци

Оперативни задаци из претходних разреда, иако у великој мери већ савладани, морају се стално обнављати и проширивати.

Разумевање говора

На крају трећег разреда, ученик треба да:

- разуме, поред оних израза које наставник употребљава током часа да би дао упутства за рад, и једноставна објашњења непознатих речи помоћу познатог а већ активно усвојеног вокабулара;

- разуме дијалоге и монолошка излагања до десет до четрнаест реченица, исказана природним темпом од стране наставника, других ученика и преко звучног материјала, а који садрже искључиво језичку грађу обрађену током првог, другог и трећег разреда.

Усмено изражавање

Ученик треба да:

- користи спонтано најчешће устаљене изразе учтивости и оне који се тичу најчешћих ситуација на часу;

- поставља питања предвиђена програмом за први, други и трећи, а која се односе на садржај обрађеног дијалога, наративног текста, на свакодневну ситуацију или на предмет његовог интересовања;

- даје императивне исказе у комуникацији на часу (давање дозволе, изрицање забране, давање савета, сугерисање);

- ступи у дијалог и у оквиру 8 до 10 реплика, постављањем питања и одговарањем на питања, води разговор у оквирима комуникативних функција (говорних чинова) и лексике обрађених током првог, другог и трећег разреда;

- монолошки, без претходне припреме, у неколико реченица представи себе или другога, дајући поред основних података, и обавештења која се тичу склоности и интересовања;

- у неколико реченица саопшти садржај дијалога или наративног текста, или опише ситуацију, место, слику и лице, предмет итд;

- спонтано честита рођендан, Нову годину, Божић, Ускрс, постигнут успех.

Разумевање писаног текста

Ученик треба да:

- даље савладава основна правила графије и ортографије уз уочавање правилности и неправилности;

- разуме обавештења и упозорења на јавним местима;

- разуме, глобално и селективно разноврсне садржаје неформалног писма или електронске поруке;

- разуме, глобално и селективно, садржај непознатог текста који се састоји од претежно познате језичке грађе;

- разуме глобално садржај непознатог текста који садржи понеку непознату реч, под условом да нису у питању кључне речи.

Писано изражавање

Ученик треба да:

- даље упознаје основна правила и карактеристичне изузетке када је реч о ортографији у оквиру усмено стечених језичких знања и уочава правилности и неправилности;

- пише кратке текстове на основу датог модела (до 100 речи);

- одговори на питања (ко, шта, где, како, зашто) која се тичу обрађене теме, ситуације у његовој околини или њега лично;

- пише краће целине (до 100 речи), на основу дате слике или другог визуелног, звучног или писаног подстицаја;

- пише кратка неформална писма разноврсног садржаја;

- преприча, резимира обрађени дијалог или текст уз издвајање најбитнијих елемената и преформулисање садржаја (до 100 речи).

Б/ Садржаји програма језика и цивилизације

Говорни чинови

Говорни чинови из претходних разреда, иако у великој мери већ савладани, морају се стално обнављати и проширивати.

Говорни чинови	Реализација говорних чинова
Обратити се некоме на формалан начин	Permette? Avevo bisogno di un'informazione...
Пожелети срећу	Tanti auguri! In bocca al lupo!
Говорити о својим и туђим укусима	Mi piace quella gonna. Secondo lui, invece, è troppo corta.
Похвалити некога	Brava! Complimenti! Sei un drago!
Поделити с неким радост, или изразити саосећање	Congratulazioni! Le mie condoglianze, signora. Mi dispiace per Marcello.
Тражити разна обавештења о трећој особи или о неком предмету, месту и сл.	Di dove è quella ragazza? Come ha fatto a trovarci?
Дати информацију о временским оквирима неке радње	Devi studiare fino alle tre, poi sei libero.
Исказати несигурност	Io non saprei che dire, temo di sbagliare.
Исказати претпоставку	Sarebbe un amico di Luigi. Se andasse a casa, potrebbe prendere il pallone buono.
Тражити информације разне врсте	Da quando l'autobus non si ferma qui?
Исказати учтив захтев	Dovrebbe seguirmi, signore.
Дати разна упутства и информације (у вожњи, током шетње, у учионици)	Gira a destra, va' dritto, frena, accostati al marciapiede.
Исказати основне особине предмета	Avevo un libro dalle copertine rosse, di 200 pagine circa, che parla dei Maya.
Обавестити друге о својим доживљајима	Mi è capitato, l'altro giorno, di incontrare Cristina mentre andavo dal droghiere.
Тражити од другог да прича о својим доживљајима и искуствима	Non hai finito di raccontare quello che ti è successo alla partita.

Тематика

Тематски, настава језика и цивилизације треба да обухвати следеће садржаје: проблеми породице и појединца, живот у граду, специфичности свакодневног живота, друштвена кретања. могућности образовања, савремене технологије (компјутер, мобилна телефонија и сл.), слободно време, дружење, музика, спорт, путовања, екологија.

Морфосинтаксички и фонетски садржаји

Члан

Употреба члана уз властита имена: *Il buon Carlo, la Magnani...*, имена градова *L'antica Roma... Il Cairo, la Mecca, L'Aia...*

Именица

Неке неправилности именица мушког и женског рода (*il poeta -i poeti, la guardia...*)

Дефектне именице са облицима само за једнину или множину (*gli occhiali, le forbici...*)

Заменице

Преглед свих облика здружених ненаглашених заменица.

Ненаглашене личне заменице, рефлексивне заменице уз облике инфинитива, герунда, императива, апсолутног партиципа и речцу *esso*

Повратне заменице

Релативне заменице (облици *che, cui* и *il quale*)

Придеви

Облици придева *santo*

Синтетички (органиски) облици компаратива и суперлатива (релативног и апсолутног) придева *piccolo, grande, buono, cattivo*. Разлика у значењу између аналитичких и синтетичких облика компаратива и суперлатива (*più grande: maggiore; più buono: migliore*).

Алтерација придева, лажна алтерација.

Глаголи

Заповедни начин (*Imperativo*). Одрични облици заповедног начина

Глаголски прилог садашњи, герунд (*Gerundio*) Употреба герунда,

Структура *stare + gerundio (Sto leggendo un libro interessante)*

Конјунктив садашњег времена (*Congiuntivo presente*), прошло време конјунктива (*Congiuntivo passato*). Употреба конјунктива у зависним реченицама.

Прошло несвршено време конјунктива (*Congiuntivo imperfetto*), претпрошло свршено времена конјунктива (*Congiuntivo trapassato*). Употреба конјунктива у зависним реченицама.

Прилози

Поређење прилога *bene, male, molto, poco*.

Предлози

Употреба предлога у разним врстама реченица. Предлошки изрази.

Синтакса

Релативне реченице: *Questo è il libro che mi piace di più.*

Компаративне: *Hanno portato meno di quello che avevo aspettato.*

Последичне: *Sono talmente stanco che non riesco di stare in piedi.*

Субјекатске, објекатске

Лексикологија

Грађење именица суфиксима *-ante, -ente, -enza, -ezza, -eria...* (*cantante, partenza, dolcezza...*)

Алтерација именица и придева.

Лексикографија

Структура и коришћење двојезичних речника.

Ученику треба показати и стално га подстицати на поседовање, употребу и правилно коришћење речника (двојезичног и, касније, једнојезичног), дати основне податке о речничкој литератури одговарајућег квалитета. Подстицати га на промишљање о италијанском језику, страним језицима, матерњем језику и језику уопште као изражајном средству. Подстицати га на контакт са писаном литературом, електронским садржајима и сл.

IV разред

оба типа гиманзије

(2 часа недељно, 64 часа годишње)

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

A/ Оперативни задаци

Оперативни задаци из претходних разреда, иако у великој мери већ савладани, морају се стално обнављати и проширивати.

Разумевање говора

На крају четвртог разреда, ученик треба да:

- разуме, поред оних израза које наставник употребљава током часа да би дао упутства за рад, и објашњења непознатих речи помоћу познатог а већ активно усвојеног вокабулара;

- разуме дијалоге и монолошка излагања, исказане природним темпом од стране наставника, других ученика и преко звучног материјала, а који углавном садрже претходно обрађену језичку грађу;

Усмено изражавање

Ученик треба да:

- у потпуности савлада изговор гласова;

- правилно репродукује основне интонацијске схеме;

- користи спонтано устаљене изразе учтивости и оне који се тичу најчешћих ситуација на часу;

- спонтано ступа у разговор у оквиру обрађене тематике и говорних чинова;

- поставља питања предвиђена Програмом, која се односе на садржај обрађеног дијалога, наративног текста, на свакодневне ситуације, на догађаје у прошлости, на намере саговорника или на предмет његовог интересовања;

- ступи у разговор телефоном;

- монолошки, без претходне припреме, у неколико реченица, искаже мишљење о низу питања;

- у неколико реченица исприча лични доживљај у прошлости, уз давање појединости о ситуацији, месту и главним актерима;

- исприча садржај дијалога или наративног текста;

- даје императивне исказе у комуникацији;

- спонтано честита рођендан, Нову годину, Божић, Ускрс, постигнут успех;

Разумевање писаног текста

Ученик треба да:

- даље савлада технике читања;

- даље савладава правила графије и ортографије као и најзначајније неправилности;

- разуме обавештења и упозорења на јавним местима;

- разуме елементе нечије биографије, односно *curriculum vitae*;

- разуме, глобално и селективно разноврсне садржаје неформалног писма или електронске поруке, телефонске поруке;

- разуме, глобално и селективно, садржај непознатог текста који се састоји од углавном познате језичке грађе;

- разуме логичке односе између реченица и дужих целина;

- разуме глобално садржај непознатог текста који садржи и изванредан број непознатих речи.

Писано изражавање

Ученик треба да:

- савлада основна правила ортографије и карактеристичне изузетке;

- пише свој *curriculum vitae*;

- пише кратке саставе (до 150 речи), посебно оне у којима се приповедају догађаји у прошлости, уз давање појединости о ситуацији, месту и главним актерима;

- пише краће целине (до 150 речи), на основу датих елемената, визуелног, звучног или писаног подстицаја и искаже своје мишљење о теми;

- пише кратка неформална писма, електронске поруке, телефонске поруке разноврсног садржаја;

- преприча и преформулише садржај обрађеног дијалога или а уз издвајање битних елемената и поштовање логичких односа између делова текста (до 150 речи).

Б/ Садржаји програма језика и цивилизације

Говорни чинови

Говорни чинови из претходних разреда, иако у великој мери већ савладани, морају се стално обнављати и проширивати.

Говорни чинови	Реализација говорних чинова
Обратити се групи на формалан начин	Signori, guardino questi affreschi!
Тражити информације разне врсте	Scusi, da che parte è Piazza Italia? Per andare a Sperlonga che strada devo fare?
Исказати суд о некоме или нечему	Secondo me non è nel giusto. Mi sa che non va avanti in questo modo..
Говорити о својим или туђим искуствима	Quella volta mi sono divertito un mondo.
Исказати несигурност у вези с прошлим догађајима	Temo che non abbiano fatto in tempo. Non sono sicuro che sia andata così.
Изразити претпоставку у вези с прошлим догађајима	Direi che non se la siano sentita di farlo. Se ci avessero provato, ci sarebbero riusciti.
Исказати учтив захтев	Scusi, per favore dovrebbe seguirmi.
Описати особе и ситуације везане за прошлост	Era molto allegro e spensierato; non so cosa gli sia successo dopo.
Дати прецизна упутства у вези са разним радњама	Per spegnere il computer devi fare le seguenti operazioni...
Дати информацију о временским оквирима неке радње	Devi finirlo entro giovedì, altrimenti sono guai
Исказати особине предмета	È un oggetto tondo, pesante, liscio, freddo al contatto, si direbbe fatto di ferro o acciaio...
Обавестити друге о својим доживљајима	Lo sapete che cosa mi è successo l'altro giorno, all'allenamento?
Тражити од другога да говори о својим доживљајима и искуствима	Non ci hai detto niente di come è andata a finire ieri sera con Loredana.

Тематика

Тематски, настава језика и цивилизације треба да обухвати следеће садржаје: породица, школски систем, сва средства и видови савремене комуникације, стереотипи (дискутовати о увреженим предрасудама и општим местима), заштита животне средине, заштита животиња и друштвено корисне активности.

У реализацији наставе, активности треба организовати уз помоћ изворних материјала који ће на веродостојан начин приказати свакодневни живот и савремену цивилизацију Италије.

Морфосинтаксички и фонетски садржаји

Ортографија

Именице с етимолошким "i" (*crociera, coscienza* и сл.).

Делјење речи на слоге.

Члан

Правила о изостављању члана. Глаголи *nominare, eleggere, dichiarare*.

Изостављање, односно употреба члана у набрајањима.

Именица

Основни деривативни суфикси и префикси.

Лажне алтерације.

Именице са двојним облицима за множину (*nomi sovrabbondanti*).

Именице са неправилном множином (*tempio - templi, dio - dei* и сл.).

Творба сложених именица и множина таквих именица (комбинације именице, глагола и прилога: *lavastoviglie, lavasciuga; buttafuori; benessere* и сл.).

Придев

Положај придева у односу на именицу.

Разлике у значењу придева у зависности од његовог положаја у односу на именицу (дескриптивна и дистинктивна функција придева).

Неодређени придеви: *ogni, qualche, qualunque, qualsiasi*.

Присвојни придев *altrui*.

Заменица

Показне заменице *costui / costei / costoro; colui / colei / coloro*.

Показне заменице *questi, quegli*.

Неодређене заменице *chiunque* и *altri*.

Глагол

Passato remoto правилних и неправилних глагола.

Основне информације о давнопрошлом свршеном времену (*Trapassato remoto*).

Основна значења и употреба прошлих времена.

Апсолутна употреба:

герунда садашњег и прошлог (*gerundio presente, gerundio passato*)

партиципа прошлог (*participio passato*).

Партицип презента (*participio presente*) с глаголском вредношћу (*La fontana ha una statua raffigurante un pesce*).

Прилог

Класификација прилога на основу морфолошких особина (прости, изведени, сложени прилози и прилошки изрази).

Прилог *dovunque*.

Предлог

Разликовање прилога од предлога (*È entrato dentro; È entrato dentro la casa*).

Синтакса

Зависне реченице:

- *limitativa* (*Per quello che ne sappiamo, non dovrebbe piovere*).

- *eccettuativa* (*Ci vediamo stasera, a meno che...*).

- *esclusiva* (*È andato via senza che abbia detto niente*).

Хипотетички период.

Употреба *imperfetta* уместо *condizionale passato* и *congiuntivo trapassato* у иреалним хипотезама.

Употреба *imperfetta* уместо *condizionale passato* у служби будућности у прошлости.

Слагање партиципа прошлог у функцији временске или узрочне реченице са: објектом (код прелазних глагола: *Prese le chiavi, marco uscì di corsa*); субјектом (код непрелазних и повратних глагола: *Tornata a casa, Luisa fece una doccia*).

Зависна временска реченица која темпорално претходи главној: експлицитне (*trapassato prossimo*) и имплицитне варијанте (*infinito passato, gerundio passato, participio passato*).

Каузативно *fare* и ненаглашене личне заменице (*Fammi vedere. L'ho pregato di non farglielo toccare*).

Измештање прилошке одредбе за место испред предиката и употреба речца *ci* и *ne* (*A Firenze ci vado spesso. Di amici ne ho tanti*).

Пасивна структура *andare + participio passato* (*Questo vino va bevuto subito*).

Лексикографија

Структура и коришћење двојезичних речника.

Ученику треба показати и стално га подстицати на поседовање, употребу и правилно коришћење речника (двојезичног и, касније, једнојезичног), дати основне податке о речничкој литератури одговарајућег квалитета. Подстицати га на промишљање о италијанском језику, страним језицима, матерњем језику и језику уопште као изражајном средству. Подстицати га на контакт са писаном литературом, електронским садржајима и сл.

ШПАНСКИ ЈЕЗИК (почетни ниво)

II разред
оба типа гимназије
(2 часа недељно, 70 часова годишње)

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

A/ Оперативни задаци

Оперативни задаци за други разред, иако у великој мери већ савладани, морају се стално обнављати и проширивати.

Разумевање говора

На крају другог разреда, ученик треба да:

- разуме дијалоге и монолошка излагања до десет краћих реченица, исказана природним темпом од стране наставника, других ученика и преко звучног материјала, а који већином садрже језичку грађу обрађену током првог и другог разреда.

Усмено изражавање

Ученик треба да :

- користи спонтано најчешће устаљене изразе учтивости;
- поставља питања предвиђена програмом за други разред, а која се односе на садржај обрађеног дијалога, наративног текста или на једноставну свакодневну ситуацију;
- даје императивне исказе у комуникацији на часу (давање дозволе, изрицање забране); ступи у дијалог и у оквиру 6 до 8 реплика, постављањем питања и одговарањем на питања, води разговор у оквирима комуникативних функција (говорних чинова) и лексике обрађених током првог и другог разреда;
- монолошки, без претходне припреме, у неколико реченица представи себе или другога, дајући поред основних података, и обавештења која се тичу склоности и интересовања;

- у неколико кратких реченица саопшти садржај наративног текста, или опише ситуацију, слику и лице, предмет итд;
- спонтано честита рођендан, празник, неки успех, Нову годину, Божић, Ускрс.

Разумевање писаног текста

Ученик треба да:

- разуме, глобално и селективно, садржај електронске поруке, телефонске писане поруке, телеграма и кратког неформалног писма;
- разуме, глобално и селективно, садржај непознатог текста који се састоји од искључиво познате језичке грађе;
- разуме глобално садржај непознатог текста који садржи и непознате речи, под условом да нису у питању кључне речи.

Писано изражавање

Ученик треба да:

- даље упознаје основна правила и карактеристичне изузетке када је реч о ортографији у оквиру усмено стечених језичких знања;
- пише сложеније реченице и текстове до 80 речи на основу датог модела;
- одговори на питања (ко, шта, где, како, зашто) која се тичу обрађене теме, ситуације у разреду или њега лично;
- пише реченице изоловано или у краћим целинама (до 80 речи), на основу дате слике или другог визуелног, звучног или писаног подстицаја;
- пише једноставне електронске поруке, телеграме и кратка неформална писма;
- издвоји најбитније елементе из обрађеног дијалога или текста и преформулише садржај уз коришћење савладане језичке грађе (до 80 речи).

Б/ Садржаји програма језика и цивилизације

Говорни чинови

Говорни чинови из претходних разреда, иако у великој мери већ савладани, морају се стално обнављати и проширивати.

Говорни чинови	Реализација говорних чинова
Истаћи захтев или жељу	¡Quiero hacerlo! Me gustaría ir contigo.
Говорити о својим и туђим укусима	Me gusta aquel vestido. A Miguel le encanta jugar al tenis.
Исказати осете или страх	Tengo miedo de (que)...
Информисати се о распоредима, терминима, и сл.	¿A qué hora sale el tren para Madrid? ¿Cuándo vas a estar en Segovia?
Исказати своје мишљење	Yo creo/pienso/te aseguro/Estoy seguro de que...Me parece/Parece mentira...
Исказати сумњу	Dudo que, No creo que...
Описати особу или место	Es una persona muy agradable, alegre y llena de energía
Дати савет	Es mejor/Es recomendable/Es necesario...

Изразити (не)слагање	(No) estoy de acuerdo
Договарати се	¿Nos encontramos a las siete en frente del colegio y tomamos un café juntos?
Приповедати прошле догађаје	Eran las ocho de la mañana cuando sonó el teléfono...
Куповати	Perdona, estoy buscando una blusa blanca....Llevo la talla 38... Me queda bien, mal, grande, pequeña..
Разговарати о плановима за будућност	El verano que viene, voy a viajar a España
Описати однос с неком особом	María es muy simpática, nos llevamos muy bien...
Комуницирати телефоном	¡Hola! ¡Diga! ¡Halo! Buenas tardes, soy María, ¿me puede poner con Miguel, por favor?

Тематика

Тематски, настава језика и цивилизације треба да обухвати следеће садржаје: породица (занимања чланова породице, вођење домаћинства, исхрана, опис места, школа (проблеми ученика, систем образовања лични став ученика према школи), слободно време, дружење, музика, спорт значајни културни споменици и историјски догађаји, путовања, сналажење у страниј земљи.

Морфосинтаксички и фонетски садржаји

Фонетика и ортографија

Правилна употреба акцента. Правилна употреба апострофа.

Морфосинтакса

Члан

Проширивање знања о употреби одређеног и неодређеног члана.
Најважнија правила о употреби члана уз властите именице.
Употреба члана уз географске појмове, дане у недељи, месеце, ...

Именица

Проширивање знања о роду и броју именица.

Заменице

Место ненаглашених личних заменица уз глагол у финитном и инфинитном облику
Здружени облици ненаглашених личних заменица.
Повратне заменице.

Придеви

Поређење придева: позитив, компаратив, релативни суперлатив. Аналитичко грађење суперлатива апсолутног (елатива) помоћу прилога *muy*. Суфикс - *ísimo*.
Придеви *bueno, malo, grande* и *pequeño* (поређење и апокопа)

Бројеви до 1000 и више хиљада.

Глагол

Претпрошло свршено време (*pretérito pluscuamperfecto*).

Партицип прошли најфреквентнијих неправилних глагола

Субјунктив презента (*presente del subjuntivo*)

Употреба субјунктива презента у наредбама, у неуправном говору и уз изразе сумње и несигурности

Основне глаголске перифразе са инфинитивом (*tener que + infinitivo, deber + infinitivo, al+infinitivo, acabar de + infinitivo, hay que+ infinitivo*)

Прилог

Поређење прилога

Место прилога у реченици

Употреба *tan* и *mu*

Предлози

Проширивање знања о употреби предлога.

Синтакса

Зависне реченице: временска са *cuando, mientras, mientras que*

Узрочне: *Voy al cine porque quiero ver esa película.*

Намерне: *Trabajo para ganar dinero.*

Узвичне: *¡Qué vergüenza!*

Неуправни говор:

а) изјаве: *Tu tío dice que Belgrado es una ciudad muy bonita.*

б) молбе, захтеви, наредбе: *Te pide que tengas paciencia y que esperes cinco minutos más.*

ц) питања: *Roberto pregunta a Mario si Ana es española.*

Лексикографија

Структура и коришћење двојезичних речника.

Ученику треба показати и стално га подстицати на поседовање, употребу и правилно коришћење речника (двојезичног и, касније, једнојезичног), дати основне податке о речничкој литератури одговарајућег квалитета. Подстицати га на промишљање о шпанском језику, страним језицима, матерњем језику и језику уопште као изражајном средству. Подстицати га на контакт са писаном литературом, електронским садржајима и сл.

III разред
оба типа гиманзије
(2 часа недељно, 72 часа годишње)

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

A/ Оперативни задаци

Оперативни задаци из претходних разреда, иако у великој мери већ савладани, морају се стално обнављати и проширивати.

Разумевање говора

На крају трећег разреда, ученик треба да:

- разуме, поред оних израза које наставник употребљава током часа да би дао упутства за рад, и једноставна објашњења непознатих речи помоћу познатог а већ активно усвојеног вокабулара;
- разуме дијалоге и монолошка излагања до десет до четрнаест реченица, исказана природним темпом од стране наставника, других ученика и преко звучног материјала, а који садрже искључиво језичку грађу обрађену током првог, другог и трећег разреда.

Усмено изражавање

Ученик треба да :

- користи спонтано најчешће устаљене изразе учтивости и оне који се тичу најчешћих ситуација на часу;
- поставља питања предвиђена програмом за први, други и трећи, а која се односе на садржај обрађеног дијалога, наративног текста, на свакодневну ситуацију или на предмет његовог интересовања;
- даје императивне исказе у комуникацији на часу (давање дозволе, изрицање забране, давање савета, сугерисање);
- ступи у дијалог и у оквиру 8 до 10 реплика, постављањем питања и одговарањем на питања, води разговор у оквирима комуникативних функција (говорних чинова) и лексике обрађених током првог, другог и трећег разреда;
- монолошки, без претходне припреме, у неколико реченица представи себе или другога, дајући поред основних података, и обавештења која се тичу склоности и интересовања;
- у неколико реченица саопшти садржај дијалога или наративног текста, или опише ситуацију, место, слику и лице, предмет итд;
- спонтано честита рођендан, Нову годину, Божић, Ускрс, постигнут успех.

Разумевање писаног текста

Ученик треба да:

- даље савладава основна правила графије и ортографије уз уочавање правилности и неправилности;
- разуме обавештења и упозорења на јавним местима;
- разуме, глобално и селективно разноврсне садржаје неформалног писма или електронске поруке;
- разуме, глобално и селективно, садржај непознатог текста који се састоји од претежно познате језичке грађе;

- разуме глобално садржај непознатог текста који садржи понеку непознату реч, под условом да нису у питању кључне речи.

Писано изражавање

Ученик треба да:

- даље упознаје основна правила и карактеристичне изузетке када је реч о ортографији у оквиру усмено стечених језичких знања и уочава правилности и неправилности;
- пише кратке текстове на основу датог модела (до 100 речи);
- одговори на питања (ко, шта, где, како, зашто) која се тичу обрађене теме, ситуације у његовој околини или њега лично;
- пише краће целине (до 100 речи), на основу дате слике или другог визуелног, звучног или писаног подстицаја;
- пише кратка неформална писма разноврсног садржаја;
- преприча, резимира обрађени дијалог или текст уз издвајање најбитнијих елемената и преформулисање садржаја (до 100 речи).

Б/ Садржаји програма језика и цивилизације

Говорни чинови

Говорни чинови из претходних разреда, иако у великој мери већ савладани, морају се стално обнављати и проширивати.

Говорни чинови	Реализација говорних чинова
Обратити се некоме на формалан начин	Me permite preguntarle/Me gustaría enterarme...
Пожелети срећу	¡Enhorabuena! ¡Felicidades!
Говорити о својим и туђим укусима	Me gusta ese libro. Según María es aburrido.
Похвалити некога	¡Estupendo! ¡Excelente! ¡Bien hecho!
Поделити с неким радост, или изразити саосећање	Me alegra.../Lo siento mucho.../Me da pena...
Тражити разна обавештења о трећој особи или о неком предмету, месту и сл.	¿De dónde es aquella muchacha? ¿Cómo te ha parecido la película?
Дати информацију о временским оквирима неке радње	Voy a estudiar hasta las cinco, después estoy libre.
Исказати несигурност	No estoy seguro,a/Dudo que.../Temo que...
Исказати претпоставку	Debe estar por aquí. Supongo que...
Тражити информације разне врсте	¿Cuándo podrás venir a visitarnos?
Исказати учтив захтев	¿Me podría ayudar, por favor? ¿Me hace el favor de...?
Дати разна упутства и информације (у вожњи, током шетње, у учионици)	Toma esta calle hasta la primera esquina, dobla a la derecha y sigue todo recto hasta el Museo de Bellas Artes.
Исказати основне особине	El libro que estoy leyendo es una novela de

предмета	unas 200 páginas...
Обавестити друге о својим доживљајима	El otro día, encontré a Miguel en la calle ...
Тражити од другог да прича о својим доживљајима и искуствима	No me has contado cómo terminaste la tarea de física el otro día.

Тематика

Тематски, настава језика и цивилизације треба да обухвати следеће садржаје: проблеми породице и појединца, живот у граду, специфичности свакодневног живота, друштвена кретања. могућности образовања, савремене технологије (компјутер, мобилна телефонија и сл.), слободно време, дружење, музика, спорт, путовања, екологија.

Морфосинтаксички и фонетски садржаји

Члан

Продубљивање знања о употреби одређеног и неодређеног члана

Именица

Неке неправилности именица мушког и женског рода (*el tema, el dilema, el sistema, la víctima, el testigo...*)

Дефектне именице са облицима само за једнину или множину (*las tijeras, los pantalones...*)

Градивне именице (*harina, arena, ...*)

Заменице

Преглед свих облика здружених ненаглашених заменица.

Ненаглашене личне заменице уз облике инфинитива, герунда, и императива

Повратне заменице

Придеви

Проширивање знања о творби и употреби придева

Положај придева у односу на именицу (*adjetivos explicativos y especificativos*)

Глаголи

Систематизација знања о заповедном начину (*Imperativo*). Одрични облици заповедног начина

Глаголски прилог садашњи, герунд (*Gerundio*) Употреба герунда,

Структура *estar + gerundio* (*Estoy leyendo un libro muy interesante*)

Остале глаголске перифразе са герундом (*salir + gerundio, ir + gerundio*)

Субјунктив имперфекта (*Imperfecto del subjuntivo*)

Употреба субјунктива презента и имперфекта у зависним реченицама.

Прилози

Проширивање знања о функцији прилога и њиховом положају у реченици

Предлози

Употреба предлога у разним врстама реченица. Предлошки изрази.

Синтакса

Релативне реченице: *El libro que estoy leyendo es muy interesante*

Компаративне: *Han trabajado menos de lo que esperábamos.*

Последичне: *Estoy muy cansada, de modo que tengo que quedarme en casa.*

Субјекатске, објекатске реченица

Лексикографија

Структура и коришћење двојезичних речника.

Ученику треба показати и стално га подстицати на поседовање, употребу и правилно коришћење речника (двојезичног и, касније, једнојезичног), дати основне податке о речничкој литератури одговарајућег квалитета. Подстицати га на промишљање о шпанском језику, страним језицима, матерњем језику и језику уопште као изражајном средству. Подстицати га на контакт са писаном литературом, електронским садржајима и сл.

IV разред

оба типа гимназије

(2 часа недељно, 64 часа годишње)

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

A/ Оперативни задаци

Оперативни задаци из претходних разреда, иако у великој мери већ савладани, морају се стално обнављати и проширивати.

Разумевање говора

На крају четвртог разреда, ученик треба да:

- разуме, поред оних израза које наставник употребљава током часа да би дао упутства за рад, и објашњења непознатих речи помоћу познатог а већ активно усвојеног вокабулара;
- разуме дијалоге и монолошка излагања, исказане природним темпом од стране наставника, других ученика и преко звучног материјала, а који углавном садрже претходно обрађену језичку грађу.

Усмено изражавање

Ученик треба да :

- у потпуности савлада изговор гласова;
- правилно репродукује основне интонацијске схеме;
- користи спонтано устаљене изразе учтивости и оне који се тичу најчешћих ситуација на часу;
- спонтано ступа у разговор у оквиру обрађене тематике и говорних чинова;
- поставља питања предвиђена Програмом, која се односе на садржај обрађеног дијалога, наративног текста, на свакодневне ситуације, на догађаје у прошлости, на намере саговорника или на предмет његовог интересовања;
- ступи у разговор телефоном;
- монолошки, без претходне припреме, у неколико реченица, исказе мишљење о низу питања;
- у неколико реченица исприча лични доживљај у прошлости, уз давање појединости о ситуацији, месту и главним актерима;
- исприча садржај дијалога или наративног текста;
- даје императивне исказе у комуникацији;
- спонтано честита рођендан, Нову годину, Божић, Ускрс, постигнут успех.

Разумевање писаног текста

Ученик треба да:

- даље савлада технике читања;
- даље савладава правила графиције и ортографије као и најзначајније неправилности;
- разуме обавештења и упозорења на јавним местима;
- разуме елементе нечије биографије, односно *цуррикулум витае*;
- разуме, глобално и селективно разноврсне садржаје неформалног писма или електронске поруке, телефонске поруке;
- разуме, глобално и селективно, садржај непознатог текста који се састоји од углавном познате језичке грађе;
- разуме логичке односе између реченица и дужих целина;
- разуме глобално садржај непознатог текста који садржи и изванредан број непознатих речи.

Писано изражавање

Ученик треба да:

- савлада основна правила ортографије и карактеристичне изузетке;
- пише свој *цуррикулум витае*;
- пише кратке саставе (до 150 речи), посебно оне у којима се приповедају догађаји у прошлости, уз давање појединости о ситуацији, месту и главним актерима;
- пише краће целине (до 150 речи), на основу датих елемената, визуелног, звучног или писаног подстицаја и исказе своје мишљење о теми;
- пише кратка неформална писма, електронске поруке, телефонске поруке разноврсног садржаја;
- преприча и преформулише садржај обрађеног дијалога или а уз издвајање битних елемената и поштовање логичких односа између делова текста (до 150 речи).

Б/ Садржаји програма језика и цивилизације

Говорни чинови

Говорни чинови из претходних разреда, иако у великој мери већ савладани, морају се стално обнављати и проширивати.

Говорни чинови

Говорни чинови	Реализација говорних чинова
Обратити се групи на формалан начин	¡Señoritas y señores, tengo el honor de ...!
Тражити информације разне врсте	Perdone, ¿dónde puedo encontrar un restaurante bueno?
Исказати суд о некоме или нечему	A mi me parece... (No) creo que...Pienso que...
Говорити о својим или туђим искуствима	La noche pasada nos lo pasamos la bomba.
Исказати несигурност у вези с прошлим догађајима	Tengo miedo de que no hayan llegado a tiempo. No estoy segura de que se lo hayan dicho.
Исказати претпоставку у вези са нечим	Espero que sepas...
Изразити могућност у садашњем/будућем тренутку	Si tengo dinero, iré al cine.
Изразити немогућност у садашњем тренутку	Si tuviera dinero, viajaría a España.
Изразити претпоставку у вези с прошлим догађајима	Si se lo hubiera dicho, lo habría terminado a tiempo.
Исказати учтив захтев	Perdone, pero necesito que me acompañe.
Описати особе и ситуације везане за прошлост	Fue un fin de semana muy divertido. Lo pasamos muy bien. Mi padre salió para saludarle...
Дати прецизна упутства у вези са разним радњама	Para preparar un bocadillo, es necesario hacer lo siguiente...
Дати информацију о временским оквирима неке радње	Debería terminar el trabajo antes del miércoles. A partir del jueves tengo que estudiar.
Исказати особине предмета	Es un objeto cuadrado, pesa mucho/poco, está hecho de...
Обавестити друге о својим доживљајима	¿Sabes lo que me pasó el otro día?
Тражити од другог да говори о својим доживљајима и искуствима	No me comentaste el final de esa película que viste la semana pasada.

Тематика

Тематски, настава језика и цивилизације треба да обухвати следеће садржаје: породица, школски систем, сва средства и видови савремене комуникације, стереотипи (дискутовати о увреженим предрасудама и општом местима), заштита животне средине, заштита животиња и друштвено корисне активности.

У реализацији наставе, активности треба организовати уз помоћ изворних материјала који ће на веродостојан начин приказати свакодневни живот и савремену цивилизацију Шпаније.

Морфосинтаксички и фонетски садржаји

Члан

Правила о изостављању члана.

Изостављање, односно употреба члана у набрајањима.

Именица

Основни деривативни суфикси и префикси.

Аугментативи и диминутиви.

Творба сложених именица и множина таквих именица (комбинације именице, глагола и прилога: *sacacorchos, rascacielos, parabrissas, limpiarabrissas* и сл.).

Придев

Положај придева у односу на именицу.

Разлике у значењу придева у зависности од његовог положаја у односу на именицу (*es un hombre grande, es un gran hombre*)

Заменице

Проширивање знања о систему заменица, личних, показних и присвојних
contigo, contigo, ...

mismo

Глагол

Основна значења и употреба прошлих времена индикатива и субјунктива у сложеним зависним реченицама, као и у наредбама и узвичним реченицама

Прилог

Класификација прилога на основу морфолошких особина (прости, изведени, сложени прилози и прилошки изрази).

Предлог

Прости и сложени предлози, основни принципи употребе, разлике и сличности

Синтакса

Зависне реченице:

finales, causales, consecutivas, temporales, concesivas, modales, comparativas, ...

Кондиционалне реченице

Лексикографија

Структура и коришћење двојезичних речника.

Ученику треба показати и стално га подстицати на поседовање, употребу и правилно коришћење речника (двојезичног и, касније, једнојезичног), дати основне податке о речничкој литератури одговарајућег квалитета. Подстицати га на промишљање о шпанском језику, страним језицима, матерњем језику и језику уопште као изражајном средству. Подстицати га на контакт са писаном литературом, електронским садржајима и сл.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Програм другог страног језика намењен је четворогодишњем образовању и васпитању у гимназијама оба типа и то с једне стране чини заокружену целину са програмом страних језика за основну школу, обезбеђујући тако континуитет учења страног језика започетог у основној школи, или пак почетак учења другог страног језика који се ослања на искуства учења првог страног језика користећи позитиван трансфер.

Структуру програма чине:

- а) захтеви и садржаји који су заједнички за оба типа гимназије;
- б) захтеви и садржаји који су диференцирани према разликама у фонду часова и укупној оријентацији датог типа гимназије;
  - школски писмени задаци (за сваки разред посебно, са разликама у II, III и IV разреду);
  - лектира - за сваки разред посебно (са разликама у II, III и IV разреду);
  - језичка грађа (за сваки језик и сваки разред посебно, са разликама од II разреда);
  - књижевност (за сваки језик и сваки разред посебно, у II, III и IV разреду гимназије друштвено-језичког смера).

Облици наставе

Комуникативна настава страних језика се реализује тако што се примењују различити облици рада као нпр. рад у групама и паровима, рад у пленуму или појединачни уз примену додатних средстава у настави (аудио-визуелних материјала, информационо-технолошких извора, игара, аутентичног материјала, итд.), као и уз примену принципа наставе по задацима (*task-based language teaching; enseñanza por tareas, handlungsorientierter FSU...*)

Препоруке за реализацију наставе

У наставном процесу неопходно је ускладити улоге наставника, ученика и наставних средстава. Наставник мора да добро одреди колико времена на часу може да буде потрошено на фронтална излагања и објашњења, фронталне активности као што су питања и одговори (разликујући при том референцијална, демонстративна и тест питања) као и на остале облике рада.

Наставници треба да схвате да су њихови поступци којима одражавају своје ставове и способности најважнији део окружења за учење и усвајање језика. Стога је неопходно да наставник прида значај :

- вештинама подучавања;
- вештинама организовања рада у учионици;
- способностима да спорводи истраживања праксе и да размишља о свом искуству;
- стилевима подучавања;
- разумевању тестирања, оцењивања и евалуације и способностима за њихово спровођење;
- знањима и способностима да предаје социокултурне садржаје;
- интелектуалним ставовима и вештинама;
- знањима о естетској вредности књижевности и способностима да развије такво разумевање код ученика;
- способностима за индивидуализацију рада у одељењу у којем наставу похађају типови ученика с различитим способностима за учење.

Ови релевантни квалитети и способности се најбоље развијају када наставник:

- надгледа, прати рад и одржава ред у учионици
- стоји на располагању ученицима и пружа им индивидуалне савете
- преузме улогу супервизора и фацитатора уважавајући примедбе у вези са њиховим учењем, реагујући на њих и координирајући њихове активности.

Стога се у настави страних језика препоручују следеће активности којима се гарантује најефикаснија реализација наставног програма, и то су:

- слушање и реаговање на налоге и/или задатке у вези са текстом који чита наставник или који ученици чују са звучних записа;
- рад у паровима, малим и великим групама (мини-дијалози, игра по уогама, симулације, итд.);
- мануалне активности (израда паноа, презентација, зидних новина, постера за учионицу или родитеље и сл.);
- дебате и дискусије примерене узрасту (дебате представљају унапред припремљене аргументоване монологе са ограниченим трајањем, док су дискусије спонтаније и неприпремљене интеракције на одређену тему);
- обимнији пројекти који се раде у учионици и ван ње у трајању од неколико недеља до читавог полугодишта уз конкретно видљиве и мерљиве производе и резултате;
- усклађивање Програмом предвиђене граматичке грађе са датим комуникативним функцијама и темама, и то у склопу језичких активности разумевања (усменог) говора и писаног текста, усменог и писменог изражавања и медијације;
- евалуација (формативна која се спроводи током године и служи наставнику да усмерава даљи ток наставног процеса и сумативна на крају године која указује на остварење циљева и задатака) и самоевалуација (језички портфолио) ученичких постигнућа.

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ НА КРАЈУ IV РАЗРЕДА

СЛУШАЊЕ

Ученик ће моћи да разуме појединачне реченице и краће текстове у вези са њима познатим темама, разуме суштину јасно формулисаних порука једноставног сардџаја и недвосмислене садржаје са аудио визуелних записа .

Ученик може да:

- разуме и у одређеној мери користи захтеве, упутства и једноставне налоге (у школи, у спорту и игри);
- разуме битне појединости из разговора о свакодневним активностима ако се ради о његовој породици, пријатељима, интересовањима и темама као што су школа и слободно време и да на одговарајући начин реагује на њих;
- препозна и издвоји битне информације у једноставно формулисаним објашњењима и упутствима (путоказ, упутство за игру) и да се на одговарајући начин опходи према њима;
- разуме кратке и више пута понављане и једноставно формулисане исказе, издоји битне информације и да адекватно реагује на њих (полазак и долазак доласку возова или аутобуса, рекламе на радију и телевизији);
- уз више понављања разуме песме, приче и аудио сцене са аудио-визуелног записа (анимирани филмови и краће филмске секвенце);
- разликује основне стратегије разумевања слушањем (селективно издвајање информација и глобално разумевање).

ГОВОР

ИНТЕРАКЦИЈА

Ученици ће на овом нивоу моћи да у једноставним рутинским ситуацијама размењу ју информације о познатим темама и о темама који су у домену личног интересовања, узвраћају питања саговорнику и да једноставним језичким средствима саопште своје мишљење, односно да реагују на мишљење других.

Ученик може да:

- извештава о стварима које је сам доживео;
- опише делатности којима се бави, навике и активности из свакодневног живота;
- информише о плановима, резултатима и договорима;
- опише и објасни своја интересовања и исказе своје наклоности;
- једноставним језичким средствима формулише сопствено мишљење, образложи га и одговори на једноставна питања;
- уз помоћ гестике и мимике саговорника закључи и оно што током разговора не разуме;
- препозна сврху гестике, мимике, интонације и наглашавања у разговору као и да их сам циљно користи.

МОНОЛОШКО ИЗЛАГАЊЕ

Ученик може на овом нивоу да одржи презентацију о познатој теми из области личног искуства и интересовања, користећи једноставне повезане реченице претходно увежбане поштујући кохеренцију и употребљавајући основне елементе за смислено повезивање реченица.

Ученик може да:

- информише о плановима, догађајима и резултатима;
- опише делатности, навике и активности из свакодневног живота;
- извештава о личним доживљајима и интересовањима;
- опише и објасни своја интересовања и искаже своје наклоности;
- своје излагање одмерено допуни гестиком и мимиком.

ЧИТАЊЕ

Ученик може на овом нивоу да разуме битне изјаве у јасно структурисаном тексту и да из њега издвоји важне информације.

Текстови се односе на ситуације и теме које су блиске младинама и од значаја за њихов свакодневан живот.

Ученик може да:

- чита на глас дуге делове текста разумевајући њихов смисао;
- разуме захтевнија упутства за рад и вежбања као и закључке и резимее до којих је самостално дошао;
- издвоји у једноставним краћим, стручним текстовима и упутствима (брошуре, проспекти), важне информације и детаље;
- разуме једноставне песме, адаптиране приповетке везане за омладинску литературу и драмске текстове;
- примењује различите стратегије разумевања прочитаног текста (глобално, селективно и детаљно читање).

ПИСАЊЕ

Ученик на овом нивоу може да напише текст користећи једноставне фразе и реченице

Ученик може да:

- састави лично саопштење (кратко писмо) у којем се захваљује, извињава, договара или одговара на питање;
- једноставним језичким средствима извештава о интересантним догађајима, описује своје хобије и интересовања и пита друге о истим тим стварима;
- прошири дате текстове, допуни, преиначи или пак да састави текст према датом моделу;
- оно што је чуо, прочитао, видео или доживео репродукује кратким и једноставним реченицама и на једноставан начин изнесе своје мишљење.